

PROZA

Jože Snoj

Zgodbe iz doze

Kadar je moj oče začel pripovedovati zgodbo, se mu je v ustniku in med ustnicami obvezno morala kaditi cigareta. Odmaknil se je udobno od pokosilne mize in segel po svoji cigaretnici.

Po kakšni cigaretnici neki. Po cigaret-dozi, vendar. In po kakšnem ustniku – po navadnem lesenem špicu, se reče

moja zadnja dudka – o ti moj zatrto prešerni bogseusmili ata, ti mehki, vse dopuščajoči lipov Bogec svojega in mojega kuhinjskega veselja – moja zadnja dudka je bil tak špic! Pa ne samo tak, ampak dražji in lepši! Kdaj mi je, pametni nespametnež, dal potegniti dim skozi tako votlo palčico, se seveda ne spomnim. Gotovo sem mu bil še v naročju in najbrž se je ravno pripravljaj, da uvije vanjo cigareto, pa si, bržkone, ni mogel kaj, da ne bi hudomušno ustregel moji scartljani zvedavosti – samo Bog, ki nas neskončno ljubi, nas s tako nespametno prostostjo tako lahkomišelnost nevarno razvaja! Potem sem, razvajanec, gotovo hotel imeti svojo, svoj špic. A ne, ata, da kadimo mi moški?! in sem ga, od tega zatolčeno vsemogočnega moškega naše kuhinje, tudi dobil! Bil je dolg in plosek, roženorumen in po vsej površini ovijalkasto izrezljan damski cigaretni ustnik – ampak preden sem ga vzel med prstke ter ga odtlej pri svojih nastopaških igrich v velikih lokih prinašal k ustkom, možato puhajoč iz njih nevidne oblake, je moral ata skozenj zmeraj povleči nekaj dimov. Ta okus sem hotel. In ta vonj! To je bil vonj, ki sem ga vdihaval z noskom v njegovih od tobaka porumenelih brkih, vonj najinih noskanj in kljunčkanj. Še danes

ga imam in včasih spominsko zavoham v osivelih, pod nosnicami od tobaka porumenelih brkih

Preden sta skozi njegovi – vidno stanjeni, da bi bila dimu pot ja tesnejša in užitek zgoščenejši – vdrla dva svetlomodra curka, je pa trajalo.

Segel je torej ata najprej v žep po dozi – in to zmeraj v desni, in to zmeraj od suknjiča, in če je ta visel na obešalniku, je pač moral korak dva do njega – in ta bogve koliko vsega nam še neznanega zagotovo obetajoči znani gib torej smo otroci pospremili z dolgim izdihom pričakovanja, torej ne ravno brez sape, a ne daleč od tega – naša mama, tam nekje med mizo in pomivalno skledo, vodovodno pipo in pipico na povrevajočem kotličku nad pekačem štedilnika, pa z nasmeškom pol iz občudovanja in radovednosti, pol pa tudi že iz nam kar zoprnega treznjakarskega prigovarjanja Spet, a ne, se boš zmišljeval, Tone, da se bo kar kadilo!

Potem je – ta naš na vsa ušesa poslušani ata s tisto ploščato stvarčico na dlani – s palcem pritisnil na vzboklinico v njenem robu in doza se je, v rahlem trzljaju, razprla kot živa, kot školjka

bila je srebrna, kot je vztrajno zatrjeval, in tudi njo je – kot vse, česar v vsem svojem iz rok v usta življenju ni nujno potreboval – dobil v dar od bogve koga bogve kdaj Od bogve katere ljubice, a, Tone?

Pri tem maminem le napol šaljivem vprašanju si je ata zmeraj s hrbtno stranjo v ta namen malo ukrivljenega kazalca skrivnostno postavljajško levo in desno potegnil čez brke

veš, Vera, preden te je naš Tonče hvalabogu dobil, je bil precej živahen! Kakšne je špičil tam po Medžimurju, v Čakovcu, pa po Mariboru, tu v Zagorju sicer ne vemo več, ampak ko je bil še fant, še doma – – – in sledila je zgodba o nekem vaškem britofu in o tem, kako je naš ata Ta vaš ata je bil včasih res gavnar in pol! na begu pred razjarjenimi domačimi fanti na njem prebrisano prebil noč Hop opolnoči čez zid med grobove – oni, s krepelci v rokah, pa mimo! in naš ata je to zgodbo tudi sam z velikim užitkom poslušal A slišite, a slišite zdaj, ha ?!

Naš ata je bil – za razloček od dve leti starejše, navzven tihe, zatrto in zastrto lepe, šele pri tridesetih poročene, nadvse bolečinske, na vse in še posebno nanj strastno ljubosumne in nam vsem do zadnjega čuta predane mame – torej človek z zgodovino. Eno od njenih vznemirljivih znamenj je bila drobna, v črkico u uvita zraslina pod njegovo levo prsno bradavico

Šele potem, ko sem začutil nekaj mokrega in toplega v čevlju, sem ugotovil, da me je norec ljubosumni ustrelil. Kar iz parka sem jo mahnil k zdravniku, dobremu znancu, lumpali smo skupaj – midva pa rabin pa še en advokat – tam po Čakovcu, no in ta moj hrvaški dohtar mi je izluščil kroglico, ki mi je obtičala med rebri – tako drobceno, iz damske pištole, kaj boš s takšno!

Kaj si pa delal v parku, ata?

Kaj se pa dela v parku, kaj. Sedel sem, a ne, na klopici.

A sedel si, Tone, pa kar sam, praviš?

Sam? Kako sam? Kdaj pa človek na klopici v parku sedi sam?

Pa te je res morala imet rada, tista – – – tista – – – da ti je podarila tako drago dozo.

Kdo pa pravi, da mi jo je prav ona

– – – ampak ta doza je bila za nas že za zmeraj povezana s tisto u zaraslinico, ki smo mu jo otipavali pod razpeto pižamo ob nedeljskih jutranjih poležavanjih In s tisto bogato, uh, otroci, vi si ne predstavljate, kako bogato Židinjo iz Čakovca, s tisto, Vera, da bi se jaz kdaj – – – kaj bi jaz, pa še Slovenec, pa še druge vere, s takšno čisto drugačno, razvajeno bogataško?

in ta doza je bila res drugačna od drugih cigaretnic, ta atova doza iz Čakovca Res je srebrna, kar potežkajte, če ne verjamete in res ni bila le plehko ponikljana, ploska škatlica, jekleno svetla in gladka kot tiste navadne pod steklenim pultom v trafiki, ampak vsa drobno nagrbančeno potolčena, debela ter z rahlim rumenkastim nadihom in le krožec natanko na sredini pokrovčka je bil do ogledalnega sijaja zglajen. V ta krogec, v to nepremično kovinsko gladinico, pa sta bili, kot da sta ujeti v večni spominski led, v tenki tenki ročni pisavi vgravirani dve, druga z drugo nerazdružno sprepleteni inicialki. Dolgo dolgo sem ju včasih, sedeč očetu v naročju, napeto in naporno trajajoče trenutke razbiral in se pri tem učil njegovega spoštovanja predmetov Dela človeških rok, zapomni si za zmeraj Darila iz človeških rok za spomin, Uško! preden sem se ju naučil razvozlati in razbrati. Preden sem iz tistega okrancljanega uvijanja nepretrgane spominske nitke izčrkoval A in S, sta črki migotali pred mojimi očmi le kot srebrnočrne vitice odcvetelega srobotata tam v pobočju nad stezo ob Treh ribnikih Ata, povej še enkrat, kako te

je tisti ljubosumni norec ustrelil v parku

A kje smo, neštetokrat takole za mizo, še bili do že neštetokrat ponovljene, zmeraj s čim novim že kako dopolnjene zgodbe! Doza se je bila, vendar, šele komajda razprla v očetovi dlani

posredi in podolž tako njenega zgornjega kot tudi spodnjega krilca sta tekla dva rumena elastična trakca, s kaveljci zataknjena za četvero izbočenih zatickev v robih. In za njima so se v pokončni vrsti druga druge tesno tiščale cigarete. Oče jih je vsak večer pazljivo počasi predel in nadrenjal za njima iz zavojčka z napisom Ibar 20 kom.

En pakelc Ibar pa ene vžigalice En pakelc Ibar pa ene vžigalice En pakelc Ibar pa ene vžigalice sem ponavljal, da ne bi pozabil, kadar me je poslal ponje v trafiko, nekaj hiš niže dol po Meljski

Oče si je namreč prižgal cigarete tudi z vžigalicami in ne le z vžigalnikom, pretihotapljenim iz Avstrije in torej neobdavčenim, kupljenim pod roko Prižgeš zunaj na cesti ali v kakem lokalu kje s takimle fajercajgom, pa ti že zna pristopit v civila preoblečen financar in te vprašat, kje da si ga dobil, pa plačaš globo, da je kaj. Ni se več za špilat, ne, zadnja leta niti s temi vohljaškimi financarskimi zelenci niti z žandarji. Še najmanj s Primorci med njimi. S temi nesrečnimi hremo-na-pohorje zgovorneži, ki so pribežali sem iz Italije in ki so zato najbolj zagreti za Beograd. Jim bodo, ja, siromakom polentarskim, Srbijanci izborili nazaj našo Primorsko, bodo hudiča. Za drobiž jim je pri barantanju z Italijo. Briga jih, mešetarje stojadinovičevske, od nekdanj same svinjske mešetarje, Slovenija. Še pri premagani Avstriji nismo dosegli nič predvsem zaradi njih. Še plebiscit na Koroškem, ki sploh ne bi smel bit nobeno vprašanje, nobeno vprašanje, so nam zavozili s svojimi svinjskimi balkanskimi manirami tam gor. Oni in – o seveda, seveda – naši od nekdanj samo za svoje riti zaskrbljeni liberalci s Tavčarjem na čelu. Pa nič manj, čisto nič manj tudi socijaldemokrati, ki so sebe in nas plahtali, da nam bodo tudi avstrijski delavci pošteno dali svoje glasove. Delavci, ja, glih ta pravi – pa še komunisti, če so res ta pravi – nas bodo kdaj ubranili pred Švabi pa Taljani! Glih oni, ja, s temi ljudskimi frontami in strokovnimi zvezami in sindikati, vse skupaj samimi komunističnimi kamuflažami, kar naenkrat zdaj. Vsak, kdor pride – kar k Hitlerju čez mejo poglejte – jim usta že pri riti zamaši. En sam zamašen prdec, hvalabogu pravzaprav, ta njihova hudičevska internacionala, ki bi

nas vse rada zmetala v en sam boljševiški koš. Bis hir, ha, serbiše rajter und niht vajter, se zdaj zato lahko bahajo hajmatbundovci na našem Koroškem, od nekdanj našem, zapomnite si, otroci, za zmeraj tako po neumnosti zgubljenem. To so dosegli za nas Srbijanci tam, to. Take tja gor spustit, našega generala Maistra pa tu nazaj držat, nič podpore mu dat pa kar prec upokojit pa od žalosti umret pustit, ha. A veste, otroci, zakaj tam dol v Srbiji nosijo gor zavihane opanke? Veste, zakaj? Zato, da se primejo za tiste gor zafrknjene kljune, ko za grm počenejo, zato. Stojadinovič ali Živkovič, vse isti šmorn zmeraj. Tisti Živkovič, prav res, živ hudič.

Nam otrokom pa takrat v naši sobotno pokosilni meljski kuhinji ni bilo mar ne nekakšnih zelenih financarjev ne primorskih žandarjev, še najmanj pa kakega Beograda. Naš doktor Anton Korošec – verjemite, otroci, pa ti, Vera, ki ga ne maraš, tudi – stori tam v Beogradu, kar more. Pred Nemci, Italijani in komunisti svari na vse strani, kolikor more

samo da sem slišal ta doktor pred imenom, recimo Ta naš doktor France Prešeren! Ta naš doktor Anton Korošec! že me je zmeraj navdala nekakšna veličastna samozavest, s to na neki čarni način posvečeno besedo naravnost dol z nebes zagotovljena varnost. Motilo me je samo, da ima moj junaški srbski Kraljevič Marko v knjižici z rdečimi platnicami, na drobno posutimi z zlatimi zvezdicami, ki mi jo je prinesel sam sveti Miklavž, na nogah prav take navzgor zavihane opanke, ko se na sliki ravno pripravlja, da bo zadegal ogromno skalo nizdol planine in tako preskusil svojo, z vilino pomočjo pridobljeno čudežno moč

V naši varni kuhinji vendar ni bilo nobenih srbskih svinjarij od tam zgoraj, z neke naše za zmeraj izgubljene Koroške. Ravno narobe – pravkar je bila že sončno blesteče pokosilno počiščena in pospravljena, blaženo prednedeljska, in ko se nam je očetova doza pravkar odprla kot kakšna zgodbe pošumevajoča školjka in ko je oče privlekel iz hlačnega žepa še tisti svoj nevarni avstrijski fajercajg, smo vsi kot zmeraj, in kot zmeraj navdse pomirjeni, opazili, da cigaret v njenem zgornjem krilcu že kar precej manjka. To, da manjkajo, je namreč za nas vse, tudi za sicer tako varčno mam, neizpodbitno pomenilo, da jih je ta naš zmeraj z malim zadovoljni ata popuhal že dopoldne v pisarni. Zdaj imam posel, kot se reče, otroci, zdaj pa res, hvalabogu! in to ne kar tako fičfiričevsko tja v zrak, ampak, pri svojem napornem in skrbnem delu za nas, napeto sklonjen

nad velike in debele, s samimi številkami v dolgih stolpcih popisane knjige. To so bile visoko cenjene, globoko spoštovane cigarete in zanje, za te atove cigarete, bi šle od hiše tudi zadnje pare. In kako strahospoštljivo visoko so bile v naših očeh potemtakem šele tiste knjige, nad katerimi jih je kadil – preudarno in enakomerno spuščal iz špica dimčke nad njihovo razprto belino, kot da jo hoče, vso popisano, z njimi pripraviti, da se mu, vsa omamljena od dima, vda in mu spregovori.

Knjigovodske knjige, otroci! To niso kake navadne številke, ljubčki moji, to je en sam čist denar. In na koncu, ko pride bilanca in ko pod vse skupaj levo in desno potegneš črto in sešteješ eno in drugo, mora vse z leve in desne strani štimat z računi – vi ne veste, kako goro papirjev – na eni strani, kot se po naše, po knjigovodsko, reče, prihodkov in na drugi odhodkov. Vse, do ene same zadnje prebite pare, se mora ujemat. Knjigovodstvo, veste, to je nekaj takega kot ena železniška postaja. Denar po enem tiru prihaja v te debele knjige, po drugem pa odhaja iz njih, in jaz ga spuščam zdaj ven, zdaj noter, pa nisem noben postajenačelnik, nobene rdeče kape na glavi in zastavice v roki nimam, samo take črne narokavnike – saj jih, a ne, poznate. Samo črne narokavnike, vidite, imam, pa me vseeno uboga ta hitri, muhasti denar.

Ampak enkrat, enkrat, veste

in že je bila ibarica uvita v špic, že sta skozi očetovi nosnici vdrla dva svetlosinja dimčka ter pri priči naredila tenko pretenko, v višini naših glav posredi sončne kuhinje valoveče rahlo razvlečeno modrikasto gladinico, ki ni imela ne globine pod seboj ne nebesnine nad seboj in zato ničesar ne zgoraj ne spodaj, že smo bili v zgodbi, v zgodbi brez vsakršnega namena, v zgodbi kot zgodbi pač, prav zato breztežno prosto in zračno lahko za zmeraj zapomnljivi, kar se je napovedalo že v naslednjem trenutku, ko se je sinjkasta dimna razvlekica razblinila samo še v tisti prvi, najslastnejši vonj po pravkar prižgani cigareti – in potegnil sem ga, zavdan od te dimaste domišljije za zmeraj, še globlje vase, saj je pričakovano pripoved spodrinila nova, še neslišana, še skrivnostnejša enkrat, veste, ko sem delal tako bilanco, pa te preklete številke niso štimalo, za dinar in pol, za nič več, se niso skladale s tistimi prekletimi računi. Si slišala, Vera, samo za en šentani dinar in pol

naš oče – zdaj vem, zdaj ga zato še bolj cenim in v vsem pomilovanju

spoštujem – po vsem svojem razfantaziranem srcu sploh ni bil rad knjigovodja ter, kasneje, še daleč tja v tisti zlagani socializem, nadvse vestno na pamet, mimo vseh kemičnih formul priučen referent za umetna gnojila pa rastlinska zaščitna sredstva pa podobno puste, po kemikalijah smrdeče stvari. Sploh ni bil rad, če pomislim, moj bog – moral je biti rad, moral je postati cenjen, tudi komunističnemu režimu potreben strokovnjak, dober ko bog v vsem tem! Če bi bil študiran Ha, če bi jaz mogel študirat tako kot vi, otroci! bi bil, recimo, vsaj dober jezični dohtar, če že ne odličen pisatelj, in če je s čim kdaj zares prizadel našo mamo, jo je s takimle krivičnim, knjigovodsko pikolovskim zbudljajem zastran natančnosti pri ravnanju z denarjem. Spomnil jo je – kako je, ta zagamanec na vsem lepem zagamani, ne bi? – na tiste čase, na tista prva huda leta njunega zakona, ko ji je vsako jutro posebej odmerjal tiste preklete dinarčke za vsak dan sproti Meni, si morete mislit, otroci, ki sem vse to zagamano življenje, od tiste naše mokronoške revščine naprej, večer špetir je bil med našima ta starima pri nas in vse sta nazadnje pognala na kant, znala stokrat obrnit vsak dinar! Do smrti je pripovedovala, kako je doma v Zagorju za nedeljsko mizo, z vsemi ob njej za pričo, prevzel skrb za brata Vinkota, ki so ga prav tedaj pošiljali zdoma v mariborsko kmetijsko šolo Vinko, oče, je moja skrb! Njegova, ja, ste slišali, se to sploh da razumet? s tistimi par stotaki na mesec! Če jih je, ta siromak moj dobri in postavljaški, sploh vsak mesec redno prinesel domov iz tiskarne, od tistih gospodov tam, tistih farških črnuhov, ki nikoli ne bodo vedeli, kaj pomeni preživljat eno družino, In je škrtaril, otroci, ne veste, kako je tisti čas škrtaril, pa meni, meni, ki sem znala vsak dinar prav zasukat, vsako jutro talal tisti prekleti drobiž – za kruh, pa mleko, pa, ob sobotah, tistih dvajset dek mesa za v nedeljo. Še kislih jabolk, ki sem si jih takrat, ko sem ravno tebe, Jožek, nosila, tako želela, da bi jih raje jedla, ko v svet pogledala, si nisem mogla zmeraj privoščit. Zato si pa tudi prišel na svet tak ko kakšen odrt zajc. Samo čelo pa rebrca so te bila

Tri noči, ja Kar nič se zdaj ne kisaj, Vera, kaj ti veš, kaj je tuj denar! tri noči že nisem mogel spat zaradi tistega prekletega dinarčka in petdeset par. Stokrat sem šel dol pa gor po cifrah, tavžentkrat sem premetal vse papirje, ne jest ne pit, o ti hudič prekleti, nisem mogel več, pa nič. Nisem je našel, pa nisem, napake. Sam hudič je menda res sedel na njej.

Četrto noč, ja četrto Kaj pa ti lahko veš, Vera, kako je to bilo, saj se takrat še nisva poznala, še lep čas ne! četrto noč pa nisem več zdržal, zaspal sem ko top. Zaspim tako, vam pravim, čista resnica, nič hvalabogu ne vem več zase, naenkrat pa se, proti jutru najbrž – – – naenkrat pa se v enih takih sanjah, v katerih kar nekaj melješ in melješ pa ne zmelješ v glavi, znajdem nad knjigo, odprto pri začetni tekoči številki stosedeminštirideset, natanko razločim levo zgoraj na robu strani številke sto štiri sedem in tako začutim, kot da mi nekdo od odzadaj, izza hrbta, gleda pod prste, da mi diha toplo za vrat, začutim, tako tesno je sklonjen nadme. Kurja polt me oblije od te sape, ko da me je smrt povohala, me strese od groze, kazalec mi pa kar sam od sebe zdrčne dol po številkah. Drsi, ne morem ga ustavit, čisto dol je že skoraj – – – ustavi ga, si prigovarjam, ustavi, poišči režo v skali, sicer boš zdrsnil v prepad, dol pod Rigel – – – mlada postovka, ki jo imam kar za srajco, puhasta, še snežnobela, me praska s kremplji po prsih, ko se tiščim k steni – – – drži se, Tonče, slišim od zdolaj, s ceste, sosedovega poba, ki si ni upal splezat gor do gnezda – – – tako postovko hočem imet, sfutrat jo hočem naprej, z miškami, s kobilicami, že s čim, udomačit jo hočem, na rami mi bo sedela, na roko mi bo priletavala – – – samo moja bo, me slišiš dol, Vabrov, ta bo samo moja, tvoja, Adi, je ostala gor pod pečino, o ne, nisva se dogovorila, da bo ta za srajco, ki me praska do srca, tudi tvoja, o ne – – – strašno se razjezim – – – živ sem ostal, nisem padel, se spomnim še kar v teh sanjah in oddahnem, še kar v sanjah mi odleže, lahko sem jezen, tudi ti bi bil, Adi, usrane Vabrov, in v prstih, naenkrat kar v vseh prstih, me tako zaskeli, kot da so mi iz njih pognali kremplji, tako do srca me zareže, da ga zagledam, tistega za svojim hrbtom – – – in koga vidim? koga? ne vprašajte! ne verjemite, če nočete, pa je res, kot sem zdajle tukaj za mizo! sebe! sebe zagledam! jaz sam sem tisti, ki se sklanja nad mano, se vidim, čisto tak kot jaz sam sem, samo da snežnobel, čisto angelski, le črne narokavnike imam na rokah in ob steno, belo ko papir, se tiščim – – – in se gledam, gledam, malo še čisto majčkenega, malo že čisto velikega, čisto od daleč in čisto iz sebe od enega takega blaženega veselja, kako blaženega! in prst tiščim na številko že skoraj čisto spodaj, tik do roba – – – ena sedem štiri ena sedem štiri stoštiriinšedemdeset berem skozi nekakšne zračne mehurčke, ne solze, prazne mehurčke – – – pokajo in pokajo in ne zmanjka

jih, iz take blaženosti jih jokam – – – in se zbudim. Skočim v hlače, ob pol petih sem že v pisarni, kolena se mi tresejo, odprem knjigo stosedeminštirideset stoštiridesetsedem stoštiridesetosem sto sto sto dol dol kar tresem se ves dol dol dol – – – in res, čista resnica, vam pravim, otroci, čisto spodaj, pod prstom, trdim naenkrat ko kamen, ko takrat pod Riglom, v tisti skalni reži tik nad prepadom zakrčenim, pri tekoči številki ena sedem štiri stoštiriinšedemdeset! stosedemdesetštiri! jo najdem! napako! čisto majceno! Si morete mislit, odkrijem pri priči. Pa stokrat, najmanj stokrat sem šel prejšnje dni čez. Zdaj pa, ko da sem kak angel ali kaj, zalotim takoj zlodjevko malo! Imam te, hudičevka, imam! se zaderem sredi pisarne, da kar okrog sebe pogledam

Tako sem iz sanj, vam povem, pa če verjamete ali ne, direkt iz sanj kot iz nebes v tisti knjigovodski knjigi dobil tisto prekleto napako. Postovko z Rigla – Pivka sem ji dal ime – sem pa tudi še dolgo imel. Najprej sem bil doma tepen, da je bilo kaj, ker sem lezel v š kale ponjo. Po riti me je oče s tisto svojo žilasto furmansko roko, da so hlače kar pokale na njej. Pa nisem imel kaj prida časa vekat, kje pa. Kar s kolena sem mu utekel lovit kobilice pa vse, kar je lezlo ali pa tudi frčalo. Tudi vrabce sem klatil dol s fračo, tudi vrabce, za mojo požrešno Pivko, dokler še sama ni dobila perja in sfrčala. In še mesece potem sem jih. Kako pa bi drugače prišel do mesa zanjo, kako le? Skupaj sva se jih navadila lovit. Vse poletje, tja v jesen, smo jo imeli pri hiši. Vsedokler ni, nesrečnica, začela nosit piščancev, takih jesenčkov ta poznih za ohceti pa za pusta, od Vabrovih sem. Našega ni nikoli nobenega. Ni bila ravno angelček, ta moja Pivka, ne

Kaj je bilo pa potlej z njo, ata?

Med angelčke je šla, a ne, vi Zagorjani robavsasti. Ti pa tako zaljubljen vanje. V vse, kar je iz tega tvojega ljubega Zagorja.

No, Vera, no.

Ti povej, ata. A res med angelčke?

Vsi bomo šli enkrat med angelčke. Jaz, saj ste ravnokar slišali, sem enkrat skoraj že bil. Če ne bi zadnji hip zatipal tiste reže, bi zdrsnil s stene in si razbil bučo spodaj. Čisto bel in blesteč sem že bil, samo črne narokavnike – take, kakršne imam v pisarni, da komolcev pri rekelcu ne zdrsam – sem še imel na rokah. In tudi Pivka je, preden je šla med angelčke, le meni verjemite, gotovo še odletela pogledat v južne kraje. Postovke, saj

vendar veste, se pred zimo selijo od nas. Tudi moja Pivka je zmeraj bolj pogosto zahajala med tiste svoje ta divje tja v škale, pa čez celo dolino gor na cerkveni turn posedat tudi rada, ko je začelo postajati hladno. In tako je enega dne, ko sem prišel iz šole, nisem mogel več doklicat. Piu piu sem pivkal okrog voglov in vokal, nazaj do šole pri cerkvi sem tekal, še pod škale sem jo šel iskat, nje pa ni bilo več od nikoder. Kar na pragu sem obsedel, tako sem bil žalosten. Oče pa je rekel Le nič ne maraj, Tonče, spomladi dobiš psička. Vabrovega poba pa pri miru pusti, a nimamo svojih zadosti pri hiši.

Kaj jaz vem, otroci, je potem na vsem lepem zinil moj oče in zamišljeno obdrsnil s koncem špica po dnu pepelnika, da bi spravil iz njega rjavo obagan ostanček cigareta, menda me je vaš zagorski stari ata res imel od vseh svojih dvanajstih otrok še posebno rad.

Mogoče zato, ker sem bil bolehen in boječ, ko sem bil majhen. Menda me je bilo treba samo sezut, pa se nisem več premaknil s hišnega praga. Saj ga poznate, ne? Ko kakšna škarpa je pozidan s sprednje strani visoko ven v klanec. Pa še videl sem zmeraj manj, zato sem bil najbrž še bolj previden.

Nekaj sem imel na očeh, skoraj oslepel sem že. Pa me je oče z ruto čeznje, tako me je že skelela svetloba, odpeljal k doktorju Ipavcu v Šentjur in ta me je pozdravil. In še igračko, leseno veveričko, mi je spotoma kupil, ko sem pa tako jokal. Nobenemu drugemu od vseh dvanajstih ni nikoli nobene. In potem, ko sem si, čez kak teden najbrž, kar v Šentjurju me je namreč pustil, spet upal odpret oči, je bila veverička res čisto taka, kakršno sem si predstavljal, ko sem jo le še tipal. Le srčka, ki ji je čisto razločno tolkel notri v trdem lesu – ko mlademu zajčku pod rebrci, tako razločno, res – nisem več čutil kljuvat pod prsti, ko sem jo z očmi, najprej še čisto megleno, zagledal.

Še dolgo sem vse videl čisto zamegljeno, ja, in mame sem se kar ves čas držal za kiklo, ko me je peljala na Brezje, k naši slovenski Materi božji v zahvalo za srečno ozdravitev. Okrog oltarja sva šla po kolenih, ko v nebesih se mi je bleščalo in vrtelo, ko da sama Marija z mamino zakmašno ruto na ponižni glavi drsa pred menoj, se mi je prikazovalo. Ko sva se potlej – tako sem bil, revček brljav, kajpak prepričan – skozi romarje iz cerkve predrenjala ven na sonce, sem pa videl, da me ena čisto tuja ženska

s svojo široko kiklo vleče za sabo. Takrat sem se pa res prestrašil, takrat, ko sem v taki gneči zaradi Marije, zagotovo zaradi nje, izgubil mater. Njeno kiklo sem zamenjal za eno drugo, ko se je Mati božja izpred mene umaknila spet na oltar, zagotovo – se vam ne zdi, otroci? – je moralo bit tako.

Morebiti, seveda, sem pa bil svojemu očetu še posebno pri srcu samo zato, ker sem tudi jaz Tone. Tako kot on. Dva Antona Snoja sva.

Zakaj pa potem tudi meni niste dali ime Tone? sem planil. Pa bi bili zdaj že trije Antoni Snoji.

Mamo vprašaj, Uško.

Tebe sem pri Mariji, Materi božji, izmolila. Ti bi bil Marija, če bi bil punčka. Zdaj si pa Jožek, ker si bil rojen dva dni pred godom svetega Jožefa, Matere božje ženina. Pa tudi Marija si še, Marija je tvoje drugo ime.

Nočem bit Marija, Marije so punčke.

Saj nisi Marija, Marjan si.

Tudi Marjan nočem bit. Tone bi bil rad. Anton. Tako kot ata in zagorski stari ata

oče mojega očeta, moj zagorski stari ata, je bil takrat, v zadnjih letih pred drugo vojno, visok, mršav, resen in strog šestdesetleten možakar okrušeno lepega podolgovatega obraza, še zmeraj gostih, na krtačko ostrizanih las in košatih, pod nosom od tobaka porumenelih sivih brk

krščanski velmož Anton Snoj iz potrpljenjske in potrpežne hrastovine izklesanega lica in redkih, klenih besed, ki so držale, še preden jih je izustil

Še oni ta stari socialisti, veste, otroci, še tisti pod Avstrijo, so ga spoštovali in prekucuhi rdeči so se mu že takrat raje spravljali s poti. Takrat jih je bilo še malo, zdaj je pa ravno prekucuhov in delomrznežev in faliranih študentov čedalje več med njimi. Eden takih, en Marinko, en kurji tat, se je menda prav zadnja leta držal čisto blizu naših zagorskih tam – pri Potiskih, pri sosedih. In tisti Marinko je enkrat zdaj, sem slišal praviti, dal Potiskovemu Vinkotu, ki se je v Ljubljano vozil na srednjetechnično, tam v mestu za oddat eno tako njihovo skrivno komunistično pošto. Gotovo da ne samo enkrat, ampak enkrat so žandarji poba naplahtanega in napumpanega prijeli in ga v zaporu tako pretepli, da se je revežu zmešalo, zdaj je pa siromak zmešan doma in nikoli več ne bo za nobeno rabo. Če ne politizira, moli, če ne moli, pa politizira. Pa tak brihten in dober fant je, vsi pravijo, bil.

Ja, žandarjev se je, saj vam pravim, zdaj zmeraj bolj za bat, ljudje moji. Žandar je žandar, za tiste tepe in ljudi ustrahuje, ki ga plačujejo. Ne bi bil žandar, ne, pa če bi mi sam papež ukazal.

Tudi našega očeta so se ljudje bali, o ja, ampak čisto drugače. Ne po pasje, ampak po človeško. Pa veste, zakaj tako? Zato, zapomnite si, ker nikoli nikomur ni storil nič žalega. Ravno narobe – če je le mogel, je pomagal. Še Vipotniku, liberalcu, je dobro stal z vsem, kar smo tisto malega zemlje in hiše in štale z eno kravo in konjem imeli, ko se je možak moral zadolžit – zadolžit, ja, Uško, denar si sposodit – da bi rešil svoje mizarstvo. Res, dobro komu stat, pomeni za drugega glavo na tnalno dajat. Na boben bi šli vsi skupaj takrat, s prodanega doma s trebuhom za kruhom, če se Vipotnik na srečo pravi čas ne bi vzlekel iz dolgov in jih potem, razumeš, Uško? našemu očetu ni bilo treba namesto njega vračat.

Na boben prit, ja, tako se reče, če ti dom pa vse, kar imaš, prodajo, ker nimaš kje vzeti denarja, ki ga hočejo od tebe. Kar hočejo pa hočejo in nič ne vprašajo, kaj bo potem s teboj in tvojimi majhnimi otroki, enega dne kar pred hišo pridejo z žandarji in bobnarjem. Bobnar zaropota po bobnu in vpraša ljudi, ki se zberejo okrog in ki imajo denar, kdo da več – za tvojo hišo, pa za njive, pa za konje pa krave pa vse drugo. In tisti, ki ponudi več, tisti jih dobi – hišo, pa njive, pa konje, pa krave, pa še kakšen gozd za povrh, če so ga siromaki zadolženi imeli. Pomisli, Uško, tudi ves gozd, z vsemi velikanskimi drevesi v njem. Kakšno velikansko korajžo, kaj, mora imet tak, ki si upa komu takole dobro stat, za hrbet mu stopit in ga branit.

Ampak za vsako dobro in pravično stvar je treba, zapomnite si, otroci, zmeraj dobro stat, zmeraj se zanjo postaviti, ko je sila. Za našega doktorja Antona Korošca na primer. Na primer za njega, ja. Nič čudnega potem, da je bil naš oče Anton Snoj, ki je zmeraj stal za našo slovensko ljudsko stranko in ki so ga med prvo vojno žandarji že hoteli ustreliti zato kot srbofila, pri ljudeh tak, tako na kratko odločen, gor vzeti.

A kakšen? Saj pravim, Uško, poslušaj vendar, tak, hudo resen, kar hud videt.

Samo mama in jaz se ga nisva bala prav nič.

A srbofil? Srbofil je tisti, ki ima rad Srbe. Seveda smo jih imeli radi, Uško, te Srbe, takrat pod Avstrijo, pod tistimi hudimi Nemci. Samo to

je, da nas ti Srbi zdaj, ko smo skupaj v Jugoslaviji, ne marajo prav nič. Seveda, tudi stari ata je zdaj hud nanje, pa stric France, pa doktor Anton Korošec.

Vaš stari ata, otroci, je bil zmeraj hud, če je bilo treba, ampak, saj pravim, vaša stara mama in jaz se ga res nisva nikoli bala. Midva z očetom sva se menila o konjih, ko me je jemal s seboj na fure, z mamó pa sta se o vsem potrebnem zmenila zvečer, ko sta legla. To smo otroci vlekli na ušesa! Vsa hiška v tistem našem bregu nas je bila polna, po vseh kotih in klopeh smo ležali, pozimi smo se kar topli za krušno peč, ta manjšim s ta krajšimi nožicami pa je mama itak postiljala kar v predale, izvlečene zvečer izpod postelje ali pa iz omare. Ampak bolj ko smo napenjali uhlje, manj njunega šepetanja smo razločili in razumeli. Zmeraj, uh, sta se pogovarjala in pogovarjala ko dva šolarja v ta najbolj ta zadnji klopi, tako potihem. Ampak to smo pa vedeli, to, da bo zjutraj iz njegovih uštr držalo ko pribito, kar je mama rekla

ja, Anton Snój, stari Štajnar po domače, ki se na fotografijah z novih maš dveh svojih sinov ob svoji okrogli ženici s ponižno postrani nagnjeno, z ruto pokrito glavo in z resnobno izpolnjenostjo na licu drži štolec vzravnano ko v kakšni Kani galilejski, ko da ju poroča na grunt, največji in najvrednejši tega sveta, v samo božje kraljestvo, kjer smo pred Njim, najdobrotnejšim in najdopustljivejšim, vsi hlapci in gospodarji obenem. Ko mu je ena od dveh hčera šla med nune Komaj dveh, in še od teh dveh srečno doraslih ena v kloster! pa se mu je menda stožilo tudi po taki navadni ohceti, potrkani s polko in blagoslovljeni s celim prgiščem ko seme drobne otročadi. Tako glasno nesrečno mu je menda bilo žal zanjo, se je govorilo naokrog, da so se spričo njegove siceršnje pobožnosti vsi začudili in da od tiste prilike ni nobene skupinske fotografije

Res je bilo, otroci, pri nas doma, v Zagorju, za čudo drugače kot po toliko drugih družinah, še posebno knapovskih. Tam so trepetali pred pijanimi razgrajaškimi očeti, če pa je naš, ki je za malico poleti in pozimi ob suhem kruhu žulil le polič domačega tolkovca, na svete čase spil nekaj kozarcev vina več, smo se vsi razveselili. Razigral se je, namreč, razgovoril in raznežil, če ga je imel malo pod kapo, zapel Nmau čez izaro, svojo najljubšo, pa Od moje ženke glas mi dela kratek čas, pa vmes – in to večkrat zapored – zaklical še Hop, Marička! Hopla, ženička moja! Marički, svoji najljubši

svoji edini in najzaupnejši prav gotovo. Mama! jo je klical cele samotne ure s klopi ob krušni peči Mama! Maaaamaaaa! v letih po drugi svetovni vojni, ko se je, zlomljen od nemškega pregnanstva, zmeraj bolj sklerotičen in senilen, vrnil na izropano domačijo. Spominjam se – petnajst, šestnajstleten sem bil takrat, na počitnicah v Zagorju – kako je sedel, potem ko so ga zjutraj oblekli čez gate in srajco in pridrsali iz kamre v hišo, ob peči pod čelešnikom, varen pred prepihom v kotu za vrati, z rokama na palici in s palico med kolena, sedel tako tam, kamor so ga posadili, vse dni skoraj nepremično, skoraj vzravnano, strmeč predse tjavdan ure in ure, in vsake toliko spustil tožeče iz sebe Mama! Maaamaaaa! Zunaj za okenci je okamenelo in nemo sijalo sonce, v hiši so pobrenčavale muhe, skozi vrata in mimo nog se mu je vsake toliko pripodil trop domačih vnučkov in on, ki je svoje prejšnje močne in mogočne čase pod bogkovim kotom na čelu praznične mize zmeraj zadnji naredil križ za priprošnjim očenašem in prvi nesel žlico v usta, je vsake toliko jezno dvignil palico zdaj nad muhe, zdaj nad vnuke, tožeč in pritožujoč se Mama! Maaamaaaa!

mama, Marička njegovih močnih in mogočnih časov, pa je bila na polju, še zmeraj so jo klicale njive, kolikor jih nova oblast še ni zaplenila in pozidala z vsem mogočim in nemogočim, njeno srce je bilo zapisano zemlji, s svojimi najbližnjimi jo je samo naseljevala, njo so ji jemali, ko so ji jemali njih, pravzaprav je nad njo, ne nad njimi – padlimi, pogrešanimi, zaprtimi – vsakič potočila solzo. Samo solzo, pa spet hajdi nanjo, na njivo, navsezadnje poslednjo preostalo, dokler je ni, neopazno in tiho, nekega dne vzela vase tista božja, v pobočju nad farno cerkvijo

pradavna, še predslovanska hribovska domorodka, majhna, široka v boke, poprsje, popasje in trajno prijazen, v povešene koticke ust zapotegnjen rdečeličen smehljaj, a svetlopolta, presojno belo obla povsod, kjer je ni grabilo sonce, najrodnejša parcela v najbolj spokojno sončnem bregu, a s soncem na neprestanem tihem in trdem delu – Marička, po domače Andrijačeva, z bližnjih Vin, Marija Drnovšek, poročena Snoj, kmetica, naj ti bo ob tvojem Tonetu lahka zemljica domača, nič ne razložimo in razumemo tu na britofu, kaj se zdaj že spet pogovarjata tako potihem ko dva zasnežena hribčka-vršička v ta najbolj ta zadnji obsavski dalji na obzorju, žalujoči in prisluškujoči ostali Hopla, ženička moja!

menda je – a o tem se v Zagorju ni govorilo, ampak samo hudomušno

krivilo v podedovane, v kotičke ust zapotegnjene široke keltske smehljaje – resnobnega Toneta zapletala že s svojimi sedemnajstimi, najbrž med nedeljskimi mašami in po njih v gostilni ob cerkvi, kamor je ob nedeljah in praznikih hodila pomagat kelnarit, pa tudi zavrtet se, še kako rada zaplesat! še kako gibčno in mično zaplesat! s čimer se je vse še bolj zapletlo, kot je bilo že itak in nasploh zapleteno. Tone namreč ni bil ne edinec ne prvorojenec in furmanski gruntek pri Štajnarjih, ki je enega od sinov – Frančiška, otroci, mojega strica Franceta, frančiškanskega patra in misijonarja očeta Benigna, častnega čuvarja Božjega groba, ljubčki moji! – že dal sveti cerkvi, je bil namenjen najstarejšemu Mihatu in kam naj bi potem ta ves tako zavozlani in zapleteni Tone sploh lahko pripeljal svojo gruntarsko Maričko s ponosnih, nad mrko knapovsko dolino zelenečih Vin? Z enim samim, vse okrog sebe osupljajočim zamahom je presekal ta voz. Če ne med patre, kot brat Benigen, pa med fratre, se je odločil in se vsemu skupaj umaknil v samostan in za nikogar ni hotel več slišati. Vsem navkljub ali kljub vsemu pred svojega Boga kalit svojo žalost? Samo razžaljen ali tudi ponižen? Samo z vso voljo ali tudi voljan? Samo sam njegov Bog ve. Vsekakor pa je ta njegov Bog znova prav po svetopisemsko trmoglavo spet zavozljal, kar je on po svoji zaneseni snojevski pameti presekal. Tonetov brat Miha je namreč neke sončne pomladne nedelje, ko je toplota te naše zemlje še varljivo dobrikava kot slaba vest nezveste ženske, legel pod domačo hruško, zaspal, se premrazil in prehladil pod njo, dobil, kot se je takrat mislilo in reklo, ta hitro jetiko in v nekaj tednih umrl. In Toneta so poklicali iz kloštra prevzet ne le domačijo, ampak – po tem prstu božjem – tudi vzet Maričko, ki ga je – očuvana očitno zanj pod to dlanjo božjo – še zmeraj čakala. Vsi pridemo na ta svet po skrivni božji volji, ampak mi, vidite, otroci, mi pri Štajnarju, smo prišli nanj tudi po očitni.

Pa veste, zakaj se je pri nas že od nekdanj reklo pri Štajnarju? Zato, ker so Štajnarji že od nekdanj imeli kamnolom – Kamnu se, Uško, po nemško reče štajn – pa ga je naš ded Janez Snoj, ki je bil kovač in je prišel iz Lobčka pri Grosupljem sem delat južno železnico, priženil s Štajnarjevino vred. Pa je imel s tem pruhom na začetku samo smolo. Leta in leta se je pravdal zaradi njega z rudnikom. Da leti kamenje z njega na rudniške tire, so ga tožili. On pa nič, trmast. Kaj tudi bi, majhna kovačija je za tako veliko družino nesla premalo, treba je bilo tudi s šodrom in peskom kaj zaslužiti.

Nazadnje so pa le prišli skupaj in se je za nas, ki smo imeli malo zemlje, pa še gozda nič, vse obrnilo v pravo srečo. Pruh je prišel v rudniške roke, naši družini pa je bila dosojena trajna pravica, da fura za rudnik. Vozi, se reče po slovensko, glejte, takole Hi, Gidron! Hi! z vajetmi v rokah hlode za jamski les, pa hunte, take vagončke, pred separacijo gor in dol. Nevarni, ti hunti, ko sam hudič, če so se zmaknili rokam kot konj žvalam in sami od sebe zdrveli po tirih.

Ampak naš Gidron, Gidron, to ti je bil konj! Gibčen ko srna, pa pameten, pameten. Če se mu je hlod, recimo, začel s strani, od kupa, valit proti nogam in bi se vsakčas lahko zaslišalo samo še hrsk in že bi mu jih polomilo, se mu je – hop čezenj s sprednjimi in še, hop, z zadnjimi – zmaknil bočno navzgor. Tak nabit in rejen konj, pa poskočno, kot da bi kozliček ritnil na paši. In drobceno, da bi to videli, drobceno! Res ko kaka baletka.

Zadnje leto vojne enkrat, ko je bil oče pri soldatih in sva za rudnik furala midva s Francetom sama – kar strica Franceta vprašajte, če ne verjamete – pa je ušpičil še eno, ta najboljšo. Pravzaprav sva mu jo ušpičila midva, poba nestrpna in neizkušena, in malo je manjkalo, da ni bilo po njem, če že ne po nas vseh treh.

Kar predstavljajte si – na obe strani glajzi, se reče, tiri, natrpani z vagončki, ne levo ne desno nikamor za ganit se, midva pa ti greva, pomislite to neumnost, z razpreženim konjem kar po ta srednjih, ta praznih, na gliho, se pravi, naravnost rinit navzgor. Da bi bila, jasno, čimprej gor. Mar bi, a ne, po pameti in previdno naokrog! Pa nisva in prav takrat – madona, jih zaslišiva klet, kako nagravnžno klet – nakladačem zgoraj uidejo prazni hunti, prav takrat. In zadrevijo proti nam trem spodaj. Naravnost nad Gidrona. Prav na sredi tračnic je obstal, midva pa, vsa trda od strahu, ob strani. In Gidron? Mislite, da je čakal, da bušijo vanj, ta naš Gidron? Kar mislite si, ja. Še malo ni čakal. Z vsemi štirimi se je, ko sem že kar zamižal od groze, odgnal v zrak in pristal na prvih dveh vozičkih – s prednjima nogama na drugem in z zadnjima na čelnem. In se je odpeljal na njima, na celi rajdi huntov, ko da ni nič! Mirno ko v cirkusu se je peljal in naju zmeraj od dlje še kar naprej prav postavljaško gledal, dokler niso razkladalci brž! brž! te kompozicije, to celo rajdo železnih pošasti, niže dol s cokli ustavili in začeli zmerjat vsevprek po knapovsko, pa tudi še po kumljansko,

ko cigani, saj je bilo, saj pravim, tistih bajtarskih spod Kuma, ki so šele začenjali bit knapi, največ med njimi. S Češkega, smo rekli bogve zakaj, in gorje, če so te slišali tako norčevat se iz njih. Čehi bogmarijamadona niso marali bit.

Naš Gidron pa je bil z Ogrske. Ko ga je oče privlekel domov s sejma tam daleč od Ljutomera, privezanega zadaj za zapravljivček, se mu je pa vse Zagorje smejalo natihem. Njemu in konju, ki je bil divji ko koštrun in dolge dlake, kosmat ko kozel. Nič ne maraj, fant, mi je rekel, kar naj se posmihajo, ta zadnja se bova pa midva. Šrot v korito, štrigelj v roke in besedo mu dajat vsesproti, pa boš videl, kakšen fuks bo še to iz njega. Ta ni navaden karsibodi, ta je, zapomni si, z madžarskih ravnin, iz ogrske puste, ta bo še zatorej. In sva ga štrigljala, mu nasipala zdroba in se z njim menila, kolikokrat na dan naju je prineslo mimo njega, ki se je zdaj v štali tlačil ob kravi in našem starem Pramu. Kmalu je bil gladek ko žamet, priljuden in zijalast ko mlad psiček, ritnic pa napetih ko vzglavnik iz mamine dote. Ko kozica je stopicljaj za nama po dvorišču in naju z glavo dregal v hrbet, ko sva ga ob našem mirnem Pramu, kateremu je prišel za naslednika, začela privajat vprege in vožnje. Tako te je z gobcem butil tja v pukel, da se ti je kar glava zamajala, če nisi bil pripravljen. To navado ima najbrž od takrat, ko se je še v čredi podil po ogrskih ravninah, je razpredal oče. Ta potrebuje družbo, našemu Pramu pa nikoli ni bilo nič do nje. Zato si je naju dva, ne njega, zbral zanj. Kaj moreva, Tonče, za te njegove konjske hece, potrpi. Se spleča, boš videl, Če naju bo čutil ob sebi, ga bosta kmalu minili plašnost in svojeglavost. Ta ne bo znal samo ubogat, ta zna tudi mislit in šonati se. Tega se je navadil, ko je bil še divjak in je moral sam mirkat nase. Samo pustiti ga je, vidiš, treba, da sam podruka. Glej, kako vse ovohava in oprhava. Časa mu je treba dati in živčnega ga ne delati, pa se bo iz puste sam prestavil sem med nas in naše rihtanje.

In res se je kmalu. Nič več ni odskočil in curiknil za vsako figo, le navihanost in nagajivost ga nista minili, šele zares pokazali sta se, ko je postal tako domač in še scartljan povrh. Tak je ostal za zmeraj. Nič hudoben, kje pa, ampak poreden, pravi šaljivec. Če se mu kdaj ni dalo v hlev, ga živ bog ni spravil vanj, dokler sam ni hotel. Kar na zadnji dve nogi se je postavljaj, ko nas je, paglavce, gonil okrog voglov, ampak nikoli stran od hiše, nikoli, da bi se kakega dotaknil s kopiti, čeprav je s sprednjima

kopal po zraku, poplesaval in porezgetaval in se z gobcem stegaval po maminih pelargonijah zgoraj na oknih. Ravno toliko, da jih ni, tako vzpet in visok ko gora, dosegel in zmetal dol. Ko se je tako našpilal z nami, se je pa sredi dvorišča usedel na ta zadnjo ko pes, dvignil šobe, kazal zobe in se nam režal. Naš Gidron, ne boste verjeli, je znal sedet po pasje in smejat se je znal. Včasih, ko sem ga štrigljal, se je kar na lepem prestopil, me z ritjo pritisnil ob zid, pogledoval nazaj in se mi režal, prav zares, v obraz.

A naglas, ata?

Naglas pa ne. Z zobmi, pa očmi.

Naglas, a ne, Tone, se človeku smejijo krave.

Me prav zanima, kako bi se ti smejala, če bi te naš Gidron zalotil na prostem. Na ženske, veš, Vera, je imel še posebno piko. Tako se je kdaj pognal za kakšno, da je revica kar počenila od groze, ko kura pred petelinom. Pa ji je z lapami samo ruto zmulil z glave in tudi oče je bil ob takšnih nevšečnostih takoj zraven, da bi ga odgnal, če bi bilo treba. Tale je bil prepozno ali pa premalo rezan, mu je morala ostati kakšna žleza, je rekel in se pomuznil pod brke, mora že imet, baba, prav zdaj tiste svoje ceremonije, jaz pa še nisem vedel, kaj naj to pomeni.

Tudi jaz ne vem, ata.

Uško, Uško, ti raje poslušaj, kako se je naš Gidron ognil fronte. Ko se je, veš, začela prva svetovna vojna, niso klicali v vojsko samo moške, ampak tudi konje. Mobilizacija se je reklo temu. Tudi naš Gidron je bil mobiliziran, da bi jim vlačil vozove in topove, in naš oče, ki še ni prišel na vrsto za to mobilizacijo, ga je moral odgnat na zbirališče. Pa je bil Gidron prej doma kot on. Strgal se je soldatom in jo kar počez ubral nazaj v štalo. Ko ga je zaslišal na dvorišču, mu je že zarezgetal iz nje. Ob jaslih je stal, nič privezan, in se, stavim, na ves glas režal.

Če pa praviš, da se konji ne smejijo naglas?

Seveda pravim, zato sem pa tudi rekel, da grem staviti, da se naš Gidron takrat je. Res stavim, da se je režal.

A potem ga nisi zares slišal?

Seveda ga nisem slišal. Kako bi ga slišal, če smo pa vsi na ves glas jokali in se vsepočez drli. Oče nas je poklical, naj pridemo gledat dol v štalo Otroci! Mama! Gidron je spet doma! in potem smo vsi jokali od veselja

in se na Gidrona kar obešali od sreče. Potem pa nas je mama doma počakaj, Tone! pograbila za roke, vseh sedem ali osem se nas je gnetlo za njo, in smo jo pri priči udarli dol na tisto feldkomando prosit za Gidrona. Pa so ga frajali, ni mu bilo treba na fronto

--- Tone, zdaj boš pa že pozen, je opomnila mama. Naša mama, ne zagorska. Našega neutrudnega pripovedovalca Toneta, ne zagorskega starega ata. V naši mariborski

pokosilni

prednedeljni

kuhinji ---

O hudiča, saj res!